

підкреслює, що жінки у полоні стикаються з великими ризиками, починаючи від загроз зґвалтування і закінчуючи тиском під час допитів [2, с. 304].

Наразі в Україні відсутні необхідні ефективні та всебічні механізми документування та фіксації злочинів щодо полонених, пов'язаних із конфліктом. Основною перепорою, яка не дозволяє зафіксувати дані злочини є абсолютна неспівпраця росії з Україною. Окрім того, співробітники компетентних відділів правоохоронних органів не завжди знайомі із методами та стандартами роботи із постраждалими від таких злочинів.

Отже, проблема захисту прав жінок військовослужбовиць у збройних конфліктах, зокрема у військовому полоні, є актуальною та потребує правового регулювання. Міжнародне право передбачає певні гарантії захисту прав жінок у збройних конфліктах, але на практиці існують прогалини та недоліки, які потребують уваги та вирішення. Зокрема, необхідність розробки та впровадження ефективних механізмів захисту прав жінок-військовополонених на рівні як національному, так і міжнародному. Крім того, потребує створення ефективних механізмів захисту порушених прав жінок-військовополонених, що передбачає співпрацю з міжнародними організаціями та розвиток національного законодавства як ключових кроків у забезпеченні захисту прав цієї вразливої категорії.

Література

1. Синявська О.Ю., Тимченко Н.С., Тимошенко Л.В. Щодо захисту прав жінок військовослужбовиць в умовах російсько-української війни. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. Вип. 38. С. 109–115.

2. Луцан А.В. Захист прав жінок в умовах збройних конфліктів. *Міжнародне право*. 2022. № 6. С. 299–306.

УДК 342.11.3(043.2)

Олещенко В.Ю., к.держ.упр.
Коваль Д.С., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПАСИВНА ПРАВОМІРНА ПОВЕДІНКА ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ У ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ

Правомірна поведінка - це поведінка, яка є суспільно корисною і відповідає закону. Це поведінка або вчинки, які не суперечать закону і відповідають вимогам закону.

За результатами дослідження Р.І. Панчишина, правова поведінка

розглядається як різновид соціальної поведінки та відображає складний процес взаємодії людини і права. Ця взаємодія проявляється, зокрема, у впливі права на поведінку особи, яка, орієнтуючись на закладену у свідомості систему цінностей, визначає модель власної поведінки. Цінності характеризують і формують внутрішній світ людини: її ставлення до світу, її духовний стан, почуття, волю, розум [1, с. 49].

У юридичній літературі під звичайною правомірною поведінкою розуміється повсякденне, службове, побутове та інше життя людини, відповідно до правових норм. У рамках звичайної правомірної поведінки громадяни виконують свої правові обов'язки, роблять ті чи інші юридично значимі дії. Вона є звичайною, у тому числі й тому, що повністю відповідає встановленим нормам. Цілком зрозуміло у зв'язку із цим, що вона не заохочується державою [2, с. 13].

Правомірна поведінка поділяється на два основних види:

- Активна поведінка
- Пасивна поведінка

Пасивна правомірна поведінка - це вид правомірної поведінки, який виявляється в бездіяльності, умисному невикористанні суб'єктом належних йому прав і обов'язків: неучасті у виборах тощо. *У підсумку у людини формується конформістська поведінка, яка характеризується життєвим пристосуванням людини до зовнішніх обставин та немає суттєвих відмінностей від поведінки інших людей. По суті, конформістська поведінка є груповою поведінкою, такою що позбавлена індивідуальної позиції та підкорена (підпорядкована) волі соціуму.*

Відсутність мотивів активної правомірної поведінки породжує правове відчуження, пасивно-споглядальне, споживацьке ставлення до життя, коли особа не ініціює реалізацію наданих їй прав та не бажає виконувати юридичні обов'язки. Особливість поведінки і свідомості особи: бездіяльність, змінена психологія, криза моралі, нігілістична та індіферентна свідомість, байдуже, егоїстичне ставлення до своїх прав і обов'язків, негативні настанови, порушені ціннісні орієнтири.

Пасивна правомірна поведінка відіграє важливу роль у правовій державі, виконуючи такі функції:

– Створення умов для реалізації прав та свобод інших осіб: Не заважаючи іншим людям здійснювати свої права та свободи, пасивна правомірна поведінка сприяє створенню атмосфери поваги та взаємної відповідальності.

– Забезпечення правопорядку: Відсутність порушень з боку індивідів є однією з головних умов для існування стабільного та безпечного правового середовища.

– Підтримка функціонування державних інституцій: Дотримуючись законів та не створюючи проблем для роботи державних органів, громадяни сприяють ефективному виконанню ними своїх повноважень.

– Сприяння розвитку правової культури: Пасивна правомірна поведінка, як і будь-яка інша правомірна поведінка, свідчить про правову свідомість та повагу до закону з боку індивіда, що, в свою чергу, позитивно впливає на загальний рівень правової культури в суспільстві.

Важливо зазначити, що пасивна правомірна поведінка не завжди є пасивною в буквальному сенсі. У деяких випадках вона може потребувати від людини певних зусиль, наприклад, стримування від спокуси порушити закон або свідомого уникання ситуацій, які можуть призвести до правопорушення. Отже, пасивна правомірна поведінка є важливим елементом правової держави, адже вона сприяє створенню стабільного, безпечного та справедливого правового середовища.

Приклади пасивної правомірної поведінки:

– Громадянин не голосує на виборах, але й не заважає іншим це робити.

– Власниця магазину не підвищує ціни на товари, хоча й має на це право.

– Учень слухає урок на уроці, але не відповідає на запитання вчителя.

Пасивна правомірна поведінка - це не просто відсутність порушень закону. Це свідомий вибір на користь правомірної поведінки, який свідчить про повагу до закону та правову свідомість індивіда [4].

Конформістська поведінка характеризується пристосуванням, пасивним прийняттям існуючого порядку, відсутністю власної позиції та підпорядкуванням психологічному тиску. Індивіди приймають позицію групи, щоб уникнути конфлікту з групою. Ними керує бажання уникнути осуду з боку групи, страх втратити довіру близьких, потреба отримати схвалення тих, з ким вони мають особисті стосунки. Тим не менш, соціальний і правовий конформізм визнається суспільно корисним явищем. Ми погоджуємося з тим, що з точки зору матеріального права конформістська поведінка є виправданою і навіть корисною в певних ситуаціях. Однак у критичних ситуаціях суспільного розвитку недостатньо просто не порушувати загальноприйняті норми, необхідно проявляти правомірну активність. Така активність громадян у суспільстві та державі необхідна для подолання певних кризових ситуацій. Займаючи вичікувальну позицію, вони перекладають вирішення суспільних проблем, у тому числі й тих, що стосуються їх самих, на інших членів суспільства, часто висловлюючи незадоволення їхньою поведінкою. Це так званий «диванний активізм», який проявляється через участь у суспільному житті, особливо в умовах масштабних глобальних потрясінь, через оцінку позитивної поведінки інших громадян і, як правило, критичні зауваження у власному домі.

З одного боку, пасивна поведінка може призвести до стагнації правової системи, адже люди не прагнуть до активного захисту своїх прав та свобод, а також не схильні до ініціатив щодо покращення

законодавства. Це може створювати атмосферу бездіяльності та байдужості до правових питань, що шкодить верховенству права.

З іншого боку, пасивна правомірна поведінка може свідчити про стабільність та злагоду в суспільстві, де люди поважають закон і не прагнуть до конфліктів. Це може створити сприятливе середовище для економічного розвитку та соціального добробуту.

Чи потрібно щось змінювати у суспільстві стосовно пасивної правомірної поведінки? Це складне питання, на яке не існує простої відповіді. З одного боку, важливо заохочувати активну громадянську позицію та прагнення до захисту своїх прав. З іншого боку, важливо не руйнувати атмосферу стабільності та злагоди, яка може бути цінною для суспільства.

Література

1. Панчишин Р.І. Детермінанти поведінки людини: філософсько-правовий вимір: дис.канд. юридичних наук: 12.00.12, Львів, 2016. 205 с.

2. Горбова Н.А. Юридична відповідальність у правомірній поведінці: теоретико-методологічний аспект. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2015. Т. 1, № 34. С. 12-15. URL: <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream123456789/3035/1/8.pdf>.

3. Правомірна поведінка особи: поняття, ознаки, види. *Pidru4niki*. URL: https://pidru4niki.com/1029022845096/pravo/pravomirna_povedinka_osobi_ponyattya_oznaki_vidi.

УДК 339.924(043.2)

Рибікова Г.В., к.ю.н.

Молдаванов М.С., здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СТАВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Дискусії у фокус-групах показали, що учасники дослідження вважають європейські цінності суттю європейського способу життя.

Повага до закону та прав людини часто займає центральне місце в цій категорії. Проте майже у всіх групових дискусіях висловлювалася думка, що найважливішими цінностями Європи є процвітання та добробут місцевого населення, стабільність та відсутність економічних потрясінь.

Якісне дослідження показує, що найбільш бажаною цінністю є верховенство права. Про це спонтанно згадували в усіх групах. Тлумачення цього терміна дуже широке. У цьому контексті найчастіше говорять про повне дотримання законів європейців, повагу до закону.

Іншим важливим аспектом цієї цінності є рівність перед законом.